

Ureja: glavni in odgovorni urednik Peter Gunčar in uredniški odbor, ki ga sestavljajo: Polde Jenko — predsednik, inž. Zvonka Černe — namestnik predsednika in člani: Franc Istenič, Marinka Farčnik, Stane Primožič, dipl. oec. Angelca Kern, Boris Pertot, Jošt Bajželj in Peter Gunčar. Tisk: CP »Gorenjski tisk« v Kranju

LETO XII. — 2. 2. 1970 — št. 1

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA TEKSTILINDUS — KRANJ

Kolonialni odnos do tekstilne industrije

Tekstilni industriji je potrebna pomoč, da bi prebrodila velike težave, v katerih se nahaja. To je bil zaključek diskusije na seji gospodarskega odbora zvezne skupščine, kjer so razpravljali pred nedavnim o položaju te gospodarske panoge.

Znano je, da tekstilna industrija v Jugoslaviji že nekaj časa života. Velik del podjetij posluje na meji rentabilnosti, nekaj pa tudi že z izgubo. Pri tem je posebno zaskrbljujoče to, da so osebni dohodki v tekstilni industriji najnižji v državi. Tekstilna industrija je zašla v tak nezavidljiv položaj predvsem zaradi svoje neorganiziranosti, nizke produktivnosti, slabe kadrovske strukture, neurejenega sistema uvoza oziroma izvoza tekstila itd.

Na omenjenem sestanku je bilo ponovno rečeno, da mnogi uvozniki aranžmaji trgovine vedno bolj slabijo položaj proizvajalcev, hkrati pa trgovina še bolj izkorišča industrijo in sklepa pogodbe v svojo korist, išče blagovne kredite in še vrsto drugih olajšav. Lahko bi rekli, da je to neke vrste kolonialni odnos trgovine do industrije.

V Jugoslaviji je danes 453 tekstilnih tovarn, kjer je zaposlenih več kot 215.000 delavcev s povprečnim osebnim dohodkom 706,— ND. Celotna tekstilna industrija Jugoslavije ima več kot 10 milijard di-

narjev skupnega dohodka, neto produkt znaša 3,3 milijarde, a dohodek 2,6 milijarde novih din. Iz države izvozimo skupaj za 1,5 milijarde dinarjev raznega tekstila, torej približno 15 % letne proizvodnje (Tekstilindus skoraj 40 %).

Svet za tekstilno industrijo zvezne gospodarske zbornice je v zvezi s težkim položajem te panoge predložil Zveznemu sekretariatu za gospodarstvo več predlogov ukrepov, da bi se stanje tekstilne industrije izboljšalo. Nekaj teh ukrepov je naslednjih:

1. Ukinejo naj se obresti na poslovni sklad za leto 1969.
2. Ukinejo naj se obdavčitve ob priliki uvoza tekstilnih surovin.
3. Da se prodaja tekstila v državi za devize v industrijskih prodajalnah smatra kot devizni preliv.
4. Da se izda odlok o obvezni registraciji prijave o zaključkih uvoza tekstilnih izdelkov, ki so bile izdane do 19. 3. 1969 in do sedaj niso bile izkoriščene v celoti ali delno.
5. Da se zniža stopnja zveznega prometnega davka za 6 % za izdelke iz cel vlaken.
6. Da se znižajo obresti za investicijske kredite v zvezi z modernizacijo tekstilne industrije.
7. Da se uvede regresivna stopnja prispevkov na osebne dohodke itd.

To je nekaj predvidenih predlogov ukrepov za izboljšanje eko-

nomskega položaja tekstilne industrije. Vse te predloge je zvezni sekretariat za gospodarstvo odbil s kratko obrazložitvijo, da je bila analiza Sveta tekstilne industrije zvezne gospodarske zbornice pomanjkljivo pripravljena, ker ni bilo navedeno, kaj bi tekstilna industrija pridobila v primeru, če se osvojijo predlogi tekstilcev. Zato bodo morali ves material po-

novno pregledati in dopolniti, predno gre analiza v obravnavo pred gospodarski odbor zvezne skupščine. To je kratek povzetek po Tanjugovem poročilu.

Naše mišljenje je, da je treba vsako takšno analizo res v redu pripraviti in je vprašanje, če so na tem predlogu delali res pravi strokovnjaki.

J. J.

Akademik, častni doktor - Edvard Kardelj

TEORETIK DEMOKRATIČNEGA SAMOUPRAVNEGA SOCIJALIZMA

(Iz Zelezarja, glasila delovnega kolektiva Železarne Jesenice)

Kot najvidnejši teoretik našega demokratičnega, samoupravnega socializma, je dal Edvard Kardelj jugoslovanskemu družboslovju vrsto dragocenih pobud. Združujoč v svoji osebi znanstvenega in političnega delavca, se zmerom zaveda velikanskega pomena, ki ga ima znanost in posebej družbena znanost za sodobno progresivno politično akcijo. Zavedajoč se tega, da je znanost toliko bolj v skladu z interesi in stremeljenji naprednih družbenih sil, kolikor brezobzirnejša in brez predsodkov je v svojem iskanju in snovanju, se Edvard Kardelj nenehno zavzema za svobodo znanstvenega dela v najglobljem smislu besede. Tesno povezana z znanostjo, postaja politika sama čedalje bolj znanost o mnogočem, progresivno uresnič-

ljivem. Takšno pojmovanje razmerja med znanostjo in progresivno politiko preveva vse Kardeljevo delo od njegovega prvega velikega dela »Razvojem slovenskega narodnega vprašanja«, katerega prva izdaja je izšla ravno pred tridesetimi leti, pa do vseh tistih pomembnih razprav, člankov in govorov, ki zaznamujejo obsežni Kardeljev opus povojnih let.

Razvoj ustvarjalne marksistične družbene misli v zadnjih desetletjih, pri nas in ne samo pri nas, je neločljivo povezan z imenom Edvarda Kardelja. Njegovo družbeno-politično delo štiridesetih let je hkrati nenehno prizadevanje, da bi za vnanjimi pojavi družbene stvarnosti odkril bistvo dogajanja v danih pogojih prostora in časa, odpirajoč človeku nove možnosti za njegovo ustvarjalno, svobodno dejanje. Takšna prizadevanja pa tudi zaznamujejo sleherni, zares znanstveno snovanje v družbenih vedah.

Pred praznikom delovnih žena 8. marcem

Kot vsako leto, tako boste zaposlene žene v Tekstilindusu tudi letos dobile skromna darila, kot majhno priznanje ob vašem prazniku

Uredništvo pa čestita vsem zaposlenim ženam, upokojenkam in bralkam Tekstilca

CENTRALNI DELAVSKI SVET

Zapisnik 8. redne seje Centralnega delavskega sveta z dne 27. 1. 1970.

Dnevni red:

1. Potrditev zapisnika 6. in 7. redne seje Centralnega delavskega sveta.
2. Pregled sklepov 6. in 7. redne seje Upravnega odbora.

CDS je sprejel statut podjetja

Novi statut predstavlja bistveno izboljšanje in izpopolnjevanje interne zakonodaje. Brez dvoma je ta akt najboljše izmed vseh, ki so bili doslej uredjeni v našem podjetju. Komisiji, ki je sestavila predlog je treba dati vse priznanje, še posebno zato, ker je iz objektivnih razlogov pričela z delom dokaj pozno, in tudi zato, ker so njeni člani opravili to zahtevno in težko delo, ne da bi zaradi tega trpelo njihovo redno delo na delovnem mestu.

Predlog komisije sicer ni bil v celoti sprejet brez sprememb, vendar vnešene in sprejete spremembe niso bistveno zmanjšale vrednosti statuta.

Bolj podrobno bomo poročali o vseh vnešenih spremembah v naslednjih številkah, ko bo narejen zapisnik te seje CDS. Meseca marca bo verjetno že tiskan tudi sam statut, ki ga boste dobili vsi člani kolektiva.

P. G.

3. Poročilo o proizvodnji in prodaji za mesec december 1969 in kumulativno.
4. Predlog plana za leto 1970.
5. Razprava o prevoznih stroških na delo in z dela.
6. Razprava o cenah prehrane v podjetju.
7. Ukinitve oddelka kosmatilnice v plementilnici obrata II.
8. Predlog plana pripravnikov za leto 1970.

1. Potrditev zapisnika 6. in 7. redne seje Centralnega delavskega sveta

Sklep:

— Potrdi se zapisnik 6. redne seje Centralnega delavskega sveta z dne 17. 12. 1969 in 7. redne seje Centralnega delavskega sveta z dne 29. 12. 1969 kot sta bila predložena.

2. Pregled sklepov 6. in 7. redne seje Upravnega odbora

Sklep:

— Sklepi 6. redne seje Upravnega odbora z dne 15. 1. 1970 in 7. redne seje Upravnega odbora z dne 19. 1. 1970 se vzamejo na znanje kot so bili predloženi.

3. Poročilo o proizvodnji in prodaji za mesec december 1969 in kumulativno

Sklep:

— Poročilo o proizvodnji in prodaji za mesec december 1969 in kumulativno se osvoji kot je bilo predloženo.

4. Predlog plana za leto 1970

Sklepi:

— Potrdi se predlog plana za leto 1970 kot je bil predložen. (dalje na 2. strani)

Prevozi delavcev na delo in domov

Od leta 1962 dalje so se cene prevozov občutno povečale in s tem tudi stroški podjetja, ker se prispevek vozača od tedaj dalje ni povišal. Delavci, ki se vozijo na delo in z dela, so od leta 1962 dalje plačevali v letnih mesecih (7 mesecev) 20,00 ND, v zimskih pa (5 mesecev) 15,00 ND, povprečno mesečno 17,92 ND.

Leta 1962 je bila povprečna cena vozovnice 42,4 ND, stroški podjetja so znašali 350.670,— ND ali 57,5 %, prispevek delavcev-vozačev 258.430,— ND ali 42,5 %, dočim je leta 1969 znašala povprečna cena vozovnice na enega vozača 66,5 ND, stroški podjetja so znašali 788.158,— ND ali 73,2 %, prispevek vozačev pa 288.960,— ND ali 26,8 %. Iz tega je razvidno, da so se cene prevozov od leta 1962 do vključno leta 1969 povišale za 57 %.

Večja podjetja v Kranju so že pred dvema letj zvišala prispevek vozača na višino cene vozovnice lokalnega avtobusa na 32,20 oziroma 33,60 ND, nekatera pa celo več, in to na 40,00 ND.

Ne oziraje se na to, da so ostala podjetja že zdavnaj povišala prispevek vozačev, je naše podjetje letos, zaradi previsokih stroškov, ki bremenijo podjetje, moralo sprejeti, da del zvišanja cen nosijo tudi vozači.

Z zvišanjem prispevka vozača mesečno na 25,00 ND bremenijo skupni stroški podjetja z 62,5 %, vozače pa s 37,5 %. Če ta % primerjamo s % iz leta 1962, je razvidno, da večji del povišanja cen bremenijo podjetja, le delno pa vozače.

Centralni delavski svet je na seji dne 27. 1. 1970 ta problem obravnaval in sprejel sklep, da se prispevek vozača zviša na 25,00 ND, ne glede na letni čas. Istočasno je sprejel tudi spremembe in dopolnitve pravilnika o povračilu prevoznih stroškov, ker je bilo treba pravilnik prilagoditi novim razmeram. Prečiščeno besedilo pravilnika objavljamo v celoti.

Na osnovi sklepa Centralnega delavskega sveta Tekstilne industrije »Tekstilindus« Kranj z dne 27. 1. 1970, o spremembi in dopolnitvi Pravilnika o povračilu stroškov za prevoz na delo in z dela ter na osnovi 98. člena Statuta podjetja, se izdaja naslednje prečiščeno besedilo

(dalje na 3. strani)

(dalje s 1. strani)

— Odobri se stopnja participacije energetskega vzdrževalnega obrata 14,71 % in upravi 16,25 % ter sredstva za ostale osebne dohodke 12,89 %.

5. Razprava o prevoznih stroških na delo in z dela

Vodja kadrovskega socialnega sektorja Rojina Tine poda pregled porasta prevoznih stroškov na delo in z dela ter primerjavo od leta 1962 do 1969, povprečno mesečno število delavcev-vozačev, letne prevozne stroške v breme podjetja, procent povečanja skupnih stroškov, letne prevozne stroške na enega delavca-vozača ter procent povečanih stroškov na enega vozača. Nato prikaže še primerjavo pri prispevku delavca-vozača v drugih podjetjih v letu 1969.

Poda še analizo prevoznih stroškov na delo in z dela od leta 1962

do leta 1969, in to povprečno ceno mesečne vozovnice, procent povečanja, poprečni mesečni prispevek vozača, skupne stroške, stroške podjetja, in sicer v dinarjih ter procentih.

Po pravilniku o prevoznih stroških na delo in z dela iz leta 1962 je podjetje povračalo prevozne stroške, ki so presegali mesečni znesek 20,00 N din v času od aprila do oktobra in 15,00 N din od novembra do marca v oddaljenosti 5–20 km od podjetja. Dosedanja prispevek vozača znaša povprečno mesečno 17,92 N din in se od leta 1962 ni povečal, kljub temu, da so se cene prevoza občutno dvignile; s tem pa tudi stroški podjetja, kar je prikazano v analizi.

Vodja kadrovskega sektorja poda predlog sprememb in dopolnitev Pravilnika o povračilu prevoznih

stroškov na delo in z dela, ki je priložen zapisniku kot priloga št. 7. Spremembe in dopolnitve veljajo od 1. 2. 1970 dalje. Predlaga še, naj se izdela prečiščeno besedilo Pravilnika o prevoznih stroških na delo in z dela.

Pripomb ni bilo.

Sklepi:

— Spremeni in dopolni se Pravilnik o povračilu prevoznih stroškov na delo in z dela, in sicer:

Delavci podjetja, ki se vozijo na delo in z dela z javnimi prometnimi sredstvi, imajo pravico povračila prevoznih stroškov, ki presegajo mesečni znesek 25,00 N din, ne glede na dejansko število opravljenih delovnih dni.

2. člen — 1. odstavek se spremeni in se glasi:

Delavci imajo pravico do povračila prevoznih stroškov najcenejšega javnega prometnega sredstva, ki vozi na ustrezni relaciji, če je

oddaljenost stanovanja do sedeža podjetja najmanj 5 km in največ do 25 km. Stroške za prevoz nad 25 km oddaljenosti od podjetja nosi delavec sam.

2. in 3. odstavek se črta.

5. odstavek se spremeni in se glasi:

Na relacijah, kjer bi se posamezni člani lahko vozili z vlakom, vendar bi bilo to zaradi nadurnega dela, tečajev, dela v družbeno političnih organizacijah itd. v podjetju oteženo, se prizadetim članom odobri prevoz z avtobusom, kar ugotavlja kadrovskega sektorja.

4. člen se črta besede:

... din 2.000 od aprila do oktobra in din 1.500 od novembra do marca in nadomesti: ... 25,00 N dinarjev ...

6. člen se v celoti črta.

7. člen se dopolni z novim 2. in 3. odstavkom, ki se glasi: Stroški za prevoz na delo in z dela z vlakom se obračunajo na osnovi potrjena o plačani mesečni vozovnici, ki ga izda pristojna železniška postaja.

Obračun prevoznih stroškov na delo in z dela delavcem, ki dnevno plačujejo avtobus ali pa se vozijo z lastnimi motornimi prevoznimi sredstvi, opravlja kadrovskega sektorja na osnovi dejansko opravljenih delovnih dni v mesecu.

8. člen se dopolni z 2. in 3. odstavkom, ki se glasi:

Delavec, ki ima namen v prihodnjem mesecu koristiti 7 in več obratovalnih dni dopusta, je dolžan mesečno vozovnico odpovedati ali pa jo vrniti najkasneje do 5. v mesecu, za katerega je nabavljen.

Če je delavec v bolniškem staležu in mu pristojni zdravnik obratne ambulate ni odredil, da mora dnevno prihajati v obratno ambulanto ali v zdravstveni dom, mu mesečna vozovnica ne pripada.

10. člen se spremeni in se glasi: Vsaka zloraba pravic iz tega pravilnika ima za posledico povračilo nastale škode in uvedbo postopka zaradi kršitve delovnih dolžnosti.

Spremembe in dopolnitve veljajo od 1. 2. 1970 dalje.

2. Izdela naj se prečiščeno besedilo Pravilnika o povračilu prevoznih stroškov na delo in z dela.

6. Razprava o cenah prehrane v podjetju

Vodja Delavske restavracije Korporec Franc poda predlog za nove cene posameznim obrokom v Delavski restavraciji podjetja.

Predlog za nove cene posameznim obrokom v Delavski restavraciji podjetja je bil razmnožen in razdeljen in se 1 izvod prilaga zapisniku kot priloga št. 7.

Predlog za nove (zaokrožene) cene in regresiranje:

vrsta obroka	ekonom. cena
kosilo	6,00 N din
malica	2,50 N din
večerja	3,00 N din
plača delavec	regres. podjetje
5,00 N din	1,00 N din
1,00 N din	1,50 N din
2,00 N din	1,00 N din

V razpravi so sodelovali:

Planinc Miha pripomni, da bi povišanje cen v Delavski restavraciji nekako šlo za malice in večerje, vendar predlagano povišanje cen za kosila nikakor ne ustreza delavcem, ki prejema že itak majhne osebne dohodke. Predlaga, naj bi za kosila plačeval delavec 4,00 N din, ostale stroške pa bi regresiralo podjetje.

Soklič Boris pripomni, da je že upravni odbor razpravljal o povišanju cen v Delavski restavraciji in so se izkazale razne možnosti, da bi se delavcu ustreglo in cene ter prehrana prilagodila tako, da bi bilo oboje stransko v redu. Stavljali so se razni predlogi in pripombe in se je prišlo do zaključka, da se največ ljudi v podjetju hrani z malico in vsled tega se cena malice tudi ni bistveno dvignila.

Virnik Tone, finančni direktor, pripomni, da podjetje že itak regresira okrog 100 milijonov dinarjev za prehrano delavcev in bi v (dalje na 3. strani)

O delu poslovnega združenja tekstilne industrije Slovenije

Prispevek je poslal glavni direktor Poslovnega združenja tovariš Dušan Horjak z namenom, da prikaže članom našega kolektiva dejavnost združenja in da hkrati prepreči neosnovano kritiko na račun PZ.

Uredništvo

Poslovno združenje je bilo ustanovljeno dne 27. 6. 1962. Namen in naloge združenja so bile ob ustanovitvi dokaj drugačne, kakor jih predvideva današnja pogodba med ustanovitelji Poslovnega združenja. Prvotno je bilo v Združenje včlanjenih samo 8 članov, danes pa je število naraslo na 41 članov, od teh tudi nekaj izven SR Slovenije.

Nekaj let temeljitih razprav je oblikovalo današnji status Poslovnega združenja, ki ima v glavnem naslednje naloge:

— izvažajo surovine, polizdelke in izdelke, ki spadajo v dejavnost tekstilne industrije;

— uvažajo osnovne surovine, polizdelke, izdelke, pomožne materiale (barve, kemikalije, utensilije ipd.), strojno opremo, orodje in vse potrebščine, ki jih uporablja tekstilna industrija;

— analizira periodične in zaključne račune ter na podlagi ugotovitev predlaga potrebne ukrepe za izboljšanje produktivnosti in ekonomičnosti poslovanja;

— izdeluje in posreduje svojim članom najnovejšo tehnologijo s področja tekstilne industrije ter daje smer in predloge za uvedbo modernjših tehnoloških postopkov na tem področju;

— proučuje in usmerja politiko raziskav, projektiranje, investiranje, specializacijo proizvodnje, standardizacijo, tipizacijo ipd.;

— zastopa in usklajuje interese svojih članov, njihove gospodarske programe, proučuje domača in tuja tržišča, stanje in razvoj proizvodnje v tekstilni industriji doma in v tujini ter svoje ugotovitve posreduje članom itd.

Naštel sem samo nekoliko temeljnih nalog Združenja. Združenje lahko enake naloge opravlja tudi za nečlane na podlagi posebnega naročila nečlana.

Iz statutarnih določil Združenja so jasno razvidne njegove naloge in namen. Vidimo, da je Združenje le podaljšan organ gospodarskih sektorjev podjetij in da v njihovem imenu izvaja določene komercialne usluge.

Poleg navedenih operativnih poslov pa opravlja Združenje v okviru navedenih statutarnih nalog tudi določene ekonomske analize, predvsem pregled periodičnih in letnih zaključnih računov s primerno analizo, sestavlja razna poročila o uvozu tekstilnih surovin, s posebnimi bilteni pa obvešča člane o razni problematiki v tekstilni industriji. Za svoje člane opravlja tudi razne tehnološke projekte in nudi tehnično pomoč, v kolikor to podjetja zahtevajo. Za vse te naloge nastanejo določeni stroški, ki pa se obračunavajo z dohodkom, ustvarjenim s komercialnimi uslugami.

Vso to dejavnost izvaja Združenje brez kakršnih koli plačil za članarino, prispevka za poslovni sklad ipd.. Kljub temu, da takorekoč delamo z lastno ustvarjenimi sredstvi in s sredstvi bančnih zavodov, nam je uspelo ustvariti v zadnjih letih naslednje rezultate:

dinamika gibanja	1967	1968	1969	1970
promet (000 \$)	17.920	27.500	39.250	40.000
bruto dohodek (v 000 ND)	6.570	10.250	13.860	14.400
stroški brez dpp	2.580	3.040	3.450	3.730
skupni stroški	2.580	3.590	4.820	4.840
bruto osebni dohodki	2.540	3.630	3.880	4.000
ostanek dohodka	1.450	3.030	4.530	5.560
OD : ostanek dohodka	64:36	55:45	46:54	42:58
povprečno število zaposlenih	78	102	109	113

stopnje rasti:

dolarski promet	1	1,54	2,2	2,24
bruto dohodek	1	1,56	2,11	2,2
stroški brez dpp	1	1,18	1,27	1,44
bruto osebni dohodki	1	1,43	1,53	1,57
ostanek dohodka	1	2,1	3,13	3,84
število zaposlenih	1	1,31	1,4	1,45

Iz tega prikaza je razvidno, da posluje Poslovno združenje zelo uspešno in ekonomično. Kakšne so torej koristi članov Poslovnega združenja? Predvsem gre za prihranek pri izvajanju raznih nalog, ki jih zanje brezplačno opravlja Poslovno združenje.

Konkreten ekonomski interes pa se kaže v tem, da podjetja — člani Združenja, razpolagajo z ostanekom čistega dohodka, ki se vsako leto ob zaključnem računu vrača v določenem odstotku v poslovni sklad podjetij. Tako smo vrnili Tekstilindusu od ristrova, doseženega v letih 1965, 1966

od leta 1967

od leta 1968

od 3. kvart. 1969

SKUPNO:

8,909.800 ND 1.843.678 ali 21 %

skupno cca 1,923.500 ND 434.356 ali 23 %

skupno cca 1,113.600 ND 213.816 ali 29 %

skupno cca 1,550.900 ND 428.374 ali 27 %

skupno cca 4,321.800 ND 767.132 ali 18 %

To pomeni, da so vsa podjetja in tudi vaše podjetje, udeležena pri ustvarjenem dohodku in da so ta sredstva last delovnih kolektivov. S tem vračilom se tudi znižujejo stroški za izplačilo manipulacij članom Poslovnega združenja na ustvarjenem komercialnem prometu. Ne razumem potem očitka tovariša Dolenca, ko je na konferenci ZKS v Kranju govoril o monopolnih dobičkih Poslovnega združenja. **TEH DOBIČKOV NI!** Zanimiva pa je bila analiza o istih stroških z drugimi uvozno-izvoznimi podjetji, koliko je podjetje participiralo »na njihovih dobičkih« in koliko so se stroški poslovanja znižali ob event. participaciji na »monopolnih dobičkih« drugih uvozno-izvoznih organizacij.

Poleg navedenega naj še omenim, da bo v tekočem letu izvršeno zadnje odplačilo za poslovne prostore v vrednosti 4 milij. ND, za skladišče v Kopru v vrednosti 3,5 milij. ND in za poslovne prostore v Beogradu v vrednosti 1,6 milij. ND

Skupno torej nadaljnjih 9,1 milij. ND, kar ponovno predstavlja višjo vrednost v osnovnih sredstvih članov Poslovnega združenja in konkretno vašega podjetja za cca 1,8 milij. ND.

Iz navedenega je razvidno, da je Poslovno združenje uspešno in da je močan faktor za doseganje večje rentabilnosti v ekonomiki naših podjetij.

Nikakor pa ne more biti po svojem statutu Združenje višji organ od samoupravnih organov podjetij. Nasprotno — samoupravni organi podjetij po svojih izvoljenih predstavnikih določajo gospodarjenje poslovnega združenja. Zaradi tega si Poslovno združenje ne more in ne sme lastiti pravic prejšnjih direktorij, ki so odločale o usodi posameznih podjetij brez samoupravnih organov.

Ne trdim s tem, da pa so vsi odnosi med Poslovnim združenjem in člani popolnoma usklajeni. Vendar se ti problemi rešujejo tako v direktnih odnosih s prizadetim, če je potrebno, pa tudi v samoupravnih organih. Vendar o teh odnosih ne bi hotel podrobneje razpravljati, ker so v mnogočem problematični, tako za Poslovno združenje, kakor za podjetje.

Res pa je, da se čuti potreba po močnejši obliki integracije in po večjem samoupravnem dogovarjanju. S tem bi odpravili tudi razdrobenost tekstilne industrije in različna gledanja na rešitev raznih skupnih problemov tekstilne industrije.

Upam, tovariš urednik, da nisem porabil preveč prostora v vašem časopisu in da sem vam in delavcem Tekstilindusa dovolj široko razložil problematiko poslovnega združenja ter da bodo na osnovi teh podatkov posamezniki v vašem kolektivu imeli drugačen odnos do naše skupne organizacije.

Glavni direktor, Dušan Horjak

Kako zagotoviti uspešno delo strokovnim službam...

Zadnja leta vse bolj spoznavamo, da ni enako uspešno delovanje vseh obstoječih strokovnih služb in tudi to, da nam novo-ustanovljene redko izpolnijo pričakovanja. V takih primerih išče mo krivce med vodji teh služb oziroma dolžimo za neuspehe tudi kompletno kadrovskega zasledbo (ekipo) neke službe.

Poudariti moram, da je tak odnos največkrat krivičen, krivičen zato, ker zanemarjamo — v pogledu formiranja in organizacije strokovnih služb — nekatera bistva, ki so potreben in zadošten pogoj za uspešno delovanje, torej za izvrševanje postavljenih nalog:

Ta bistva so naslednja:

— **Natančna opredelitev delovnega področja službe.**

— **Smiselna uvrstitev službe v odgovarjajoči sektor** (če ne gre za samostojni sektor).

— **Določitev obsega in vsebine dela in opredelitev povezanosti** (sodelovanja) z ostalimi službami.

— **Samostojnost dela in opredelitev njenih pristojnosti.**

— **Izbir primernega kadra po strokovni plati in količinska zadostitev.**

— **Zagotovitev potrebnih in nujnih pogojev dela** (delovne priprave, sredstva, prostori).

— **Vključitev službe v mehanizem poslovanja.**

— **Določitev kontrolnega sistema z nalogo, da preverja delovanje službe in odpravlja ovire in slabosti.**

Če služba ni takoj organizirana, potem zanesljivo ne bo izpolnjevala svojih nalog in dosegla želje-

nih rezultatov. Zaradi pomanjkljivosti v eni službi, se obvezno pojavijo težave in slabosti tudi v delovanju vseh tistih služb, ki so odvisne od prve. Tako nastane problem ali težava, ki je ni možno rešiti parcialno, ampak samo kompleksno. Običajno izgleda kompleksno reševanje dolgotrajno in zapleteno, pa zato z njim odlašamo. Posledice so seveda vsak dan večje in hujše. Ker v takih pogojih ni možno delati načrtno, temveč bolj po občutku in od danes na jutri, so seveda primerno slabi tudi uspehi dela in poslovanja. Če se vse to dogaja še v težkih zunanjih pogojih in razmerah, je razumljivo, da se vse negativnosti še stopnjujejo, da so posledice še večje in bolj občutne, pogoji dela pa vse težji in zahtevnejši.

(Dalje na 3. strani)

Kako zagotoviti uspešno delo...

(dalje z 2. strani)

Ne bom naredil napake, če rečem, da v našem podjetju ni popolne službe, torej take, ki bi bila v vseh pogledih primerno organizirana in za delovanje usposobljena. Razumljivo je, da ne moremo zahtevati idealnih rešitev, morali pa bi obvezno odpraviti vse večje slabosti in pomanjkljivosti naših služb, in teh resnično ni malo. Pa si jih ogledimo:

— Za vse naše službe velja, da nimajo točno opredeljenega področja dela in svojih pristojnosti. Zaradi te pomanjkljivosti je nemogoče določiti odgovornost posamezne službe; še težje pa je določiti krivca za napake. Zaradi neopredeljenih pristojnosti prihaja do vmešavanja nepristojnih v de-

lo službe, do samo delnega izvrševanja nalog itd. Da je v takih razmerah načrtno izvajanje delovnega programa nemogoče, je razumljivo. V takih razmerah je vračanje odgovornosti in krivde na druge službe na dlani in možno, uspehi pa so minimalni.

— Smiselna uvrstitev službe (organizacijska podreditev) je druga slabost, čeprav ta pojav ni splošen. Očiten je za konjunktorno službo. V naši organizacijski shemi je ta služba v okviru komercialne službe. Ni dvoma, da je to velika napaka, ker ji ta uvrstitev jemlje življenjsko važno samostojnost dela, hkrati pa ji odreja manjšo vrednost in pomen, kot ga dejansko ima glede na svojo funkcijo. Njena glavna naloga bi nam-

reč morala biti: **vsklajevanje zahtev, potreba in želja trga oziroma potrošnika z možnostmi in sposobnostmi našega podjetja in tako zagotoviti ekonomično in normalno proizvodnjo rentabilnih izdelkov in normalno prodajo teh izdelkov, skratka — zagotoviti zadovoljitev potrošnika in lastnih gospodarskih teženj.** Ta naloga je brez dvoma, po svoji teži in pomenu, enakovredna nalogi tehničnega in komercialnega sektorja, pa bi zato morala obstajati konjunktorna služba v okviru konjunktornega sektorja, ki bi bil podrejen glavnemu direktorju. Le tako bi ji omogočili samostojno in neodvisno delovanje, kar je zanjo potreben pogoj. V današnjih pogojih, z okrnjeno kadrovske zasledbo in s prenatrpanostjo oddelkov, ki vanjo ne spadajo (dispozicije, risarski odd. in vzorčna soba), pač ne moremo pričakovati, da bo v potrebnem času dosegla tisto, kar od nje preveč optimistično in neutemeljeno pričakujemo. Razumljivo je, da prav pri tej službi lahko govorimo o neopredeljenih pristojnostih službe, kot celote in tudi posameznih članov te službe. Kako kratkovidno in neodgovorno je naše vrednotenje te službe, nam bo pokazala in dokazala že bližnja prihodnost, po-

sledice takega odnosa pa bomo čutili še desetletja.

— Kadri, ki delajo v naših službah, so deloma primerni, deloma pa sploh ne. Isto velja tudi glede potrebnega števila ljudi, ki bi jih služba za uspešno delo morala imeti. Pogoj za smotrno izbor strokovnjakov, ki jih služba potrebuje in za določitev števila njenih članov je **ANALITICNA OCENA DELA SLUŽBE IN ANALITICNA OCENA DELOVNIH MEST, KI JIH SLUŽBA ZAJEMA.** Ta pogoj pa je zopet odvisen od konkretne opredelitve področja dela službe, od vsebine dela, ki ji je predpisano in od opredelitve pristojnosti, ki jih ima. Te odvisnosti so močne in če jih ne bomo upoštevali — uspehov ne bo! Resnica pa je, da bo vse to potrebno narediti, dokler je seveda še možno. S kadri, kakršne danes imajo naše službe, nismo sposobni iti uspešno v korak s časom. Poudariti pa moram, da velja vse to za nekatere naše službe bolj, za druge manj. Za nekatere je problem pomanjkanje strokovnih moči, za druge bolj število moči.

— Tudi pogoji dela so problem. Predvsem gre za pomanjkanje sodobnih delovnih priprav (strojev), kar onemogoča bolj racionalno in

ekonomično delo služb, delovnih enot in podjetja. Tako je popolnoma nerazumljivo zavlačevanje mehanizacije finančne službe, ki bi nam prinesla velike prednosti. Nerazumljivo je tudi pomanjkanje najosnovnejših delovnih priprav (računskih in pisalnih strojev), kar podaljšuje izvrševanje tudi takih nalog, kjer že ena zamujena ura ali dan predstavlja dokajšnjo izgubo ali pa potegne za seboj še odvisne dejavnosti in izguba je še večja.

— Eno najtežjih in najbolj zahtevnih vprašanj je kontrola delovanja službe in služb. Če bi zadovoljili vsem prejšnjim pogojem, bi na to vprašanje ne bilo težko odgovoriti. V danih razmerah je to skoraj nemogoče narediti, ker je položaj nepregleden in zapleten. Vsaka služba dela pravzaprav zase, brez smiselne in potrebne povezave s svojo sosedo, brez pomisleka na to, da ni najvažnejše, če njej vse teče kot po maslu, ampak da je za podjetje najvažnejši skupni učinek vseh služb, ker je predvsem od skupnega učinka odvisen naš uspeh, naš obstoj in napredek.

Ni dvoma, da bomo v prihodnje morali reorganizirati naše službe, vendar drugače, kot smo pred letom in pol reorganizirali komercialno. Pri tem nam mora biti jasno, da nam polovičarsko delo ne more zagotoviti optimalnih uspehov.

P. G.

Prevozi na delo in z dela

Nadaljevanje s 1. strani

PRAVILNIKA O POVRAČILU PREVOZNIH STROŠKOV

1. člen

Delavci podjetja, ki se vozijo na delo in z dela z javnimi prometnimi sredstvi, imajo pravico do povračila prevoznih stroškov, ki presegajo mesečni znesek 25,— ND ne glede na dejansko število opravljenih obratovalnih dni.

2. člen

Delavci imajo pravico do povračila prevoznih stroškov najcenejšega javnega prometnega sredstva, ki vozi na ustrezni relaciji, če je oddaljenost stanovanja od sedeža podjetja najmanj 5 km in največ do 25 km. Stroške za prevoz nad 25 km oddaljenosti od podjetja, plača delavec sam.

Izjemoma imajo delavci pravico do povračila stroškov z avtobusom na relaciji, kjer so prevozni stroški železnice nižji, če zaradi dela na več izmenah ni potrebnih zvez z železnico.

Na relacijah, kjer bi se posamezni člani lahko vozili z vlakom, vendar bi bilo to zaradi nadurnega dela, tečajev, dela v družbenih organizacijah itd. v podjetju oteženo, se prizadetim članom odobri prevoz z avtobusom, kar ugotavlja kadrovski sektor.

3. člen

Ceprav ta pravilnik dovoljuje delavcem pravico do povračila prevoznih stroškov najcenejšega prevoznega sredstva na zadevni relaciji, se delavci kljub temu lahko odločijo za prevoz z dražjim prevoznim sredstvom, vendar imajo v tem primeru pravico do povračila prevoznih stroškov le za najcenejše prevozno sredstvo.

4. člen

Delavci lahko uporabljajo za prevoz na delo in z dela tudi lastna motorna prevozna sredstva. V tem primeru imajo pravico do povračila prevoznih stroškov le do zneska, ki predstavlja razliko od lastnega prispevka za prevozne stroške v višini 25,— ND in do višine prevoznih stroškov najcenejšega javnega prevoznega sredstva. Kot osnova za obračun se vzame dejansko število opravljenih obratovalnih dni v mesecu.

5. člen

Pravico do povračila prevoznih stroškov z lastnimi mopedi in motornimi kolesi imajo delavci le v času od 1. 4. do 31. 10. Če je pristojni zdravnik obratne ambulante mnenja, da je prevoz s takim vozilom posameznemu delavcu tudi v tem času škodljiv za zdravje, delavec v tem primeru izgubi pravico do povračila prevoznih stroškov.

6. člen

Podjetje praviloma vrača stroške prevoza na delo in z dela tako, da kadrovski sektor nabavi mesečne vozovnice, prispevek delavca pa odtegne pri obračunu mesečnega osebnega dohodka knjigovodstvo osebnih dohodkov.

Stroški za prevoz na delo in z dela z vlakom se obračunavajo na osnovi potrditelja o plačani mesečni vozovnici, ki ga izda pristojna železniška postaja.

Obračun prevoznih stroškov na delo in z dela delavcev, ki dnevno plačujejo avtobus ali pa se vozijo z lastnimi motornimi prevoznimi sredstvi, opravlja kadrovski sektor na osnovi dejansko opravljenih obratovalnih dni v mesecu.

V ostalih primerih podjetje daje povračilo v denarju ob mesečnem izplačilu osebnih dohodkov mesečno za nazaj. Zaradi knjigovodske dokumentacije lahko podjetje zahteva v takih primerih potrdilo o bivališču prizadetega, dnevne ali mesečne vozovnice in druga dokazila.

7. člen

Nabavljene mesečne vozovnice, ki se iz kakršnegakoli razloga ne bodo koristile v dotičnem mesecu, se morajo vrniti v kadrovski sektor najkasneje do 5. v mesecu. V nasprotnem primeru plača celotne stroške delavec, ki je vozovnico zadržal.

Delavec, ki ima namen v prihodnjem mesecu koristiti 7 in več obratovalnih dni dopusta, je dolžan mesečno vozovnico odpovedati ali pa jo vrniti najkasneje do 5. v mesecu, za katerega je nabavljena.

Ce je delavec v bolniškem staležu in mu pristojni zdravnik obratne ambulante ni odredil, da mora dnevno prihajati v obratno ambulanto ali v zdravstveni dom, mu mesečna vozovnica ne pripada.

8. člen

Način poslovanja in obračunavanja prevozov po tem pravilniku določi kadrovski sektor.

9. člen

Vsaka zloraba pravic iz tega pravilnika ima za posledico povračilo nastale škode in uvedbo postopka zaradi kršitve delovnih dolžnosti.

10. člen

Pravilnik stopi v veljavo z dnem, ko ga sprejme Centralni delavski svet, uporablja pa se od 1. 2. 1970 dalje.

Predsednik Centralnega delavskega sveta:
Boris Soklič

Sklepi centralnega delavskega sveta

(dalje z 2. strani)

primeru, da se npr. cena kosilu dvigne od dosedanjih 3,00 N din na 4,00 N din moralo podjetje okrog 15 milijonov več prispevati. Glavni direktor Rudi Polak podpre predlog, da se cena kosilu ne dvigne za 2,00 N din, ampak le za 1,00 N din in bi bila nova cena s tem 4,00 N din vsaj za letošnje leto.

Rojina Tine predlaga, naj bi za kosila podjetje regresiralo po 1,50 N din in bi bila tako nova cena za kosila 4,50 N din.

Predsednik CDS da na glasovanje naslednje predloge: nova cena kosila 5,00 N din po obroku (vsi navzoči proti predlogu); nova cena kosila 4,50 N din (glasovalo 9 članov CDS); nova cena kosila 4,00 N din (glasovalo 15 članov CDS).

Rojina Tine predlaga, da se čl. 13 pravilnika o delitvi osebnih dohodkov vseh ekonomskih enot dopolni z navedenim odstavkom, ki se glasi: »Poleg gornjega dodatka pripada delavcu še posebni dodatek 0,30 N din za vsako opravljeno uro nočnega dela pod pogoji prejšnjega odstavka (nadomestilo za regresiranje) nočnega obroka.« Sprememba naj velja od 1. 2. 1970 dalje.

Centralni delavski svet je za tem sprejel (za predlog glasovalo 15 članov) naslednji sklep:

Od 1. 2. 1970 dalje se v Delavski restavraciji podjetja uvedejo nove cene in sicer:

vrsta obroka	ekonomska cena
kosilo	6,00 N din
malica	2,50 N din
večerja	3,00 N din
plača delavca	regresira podj.
4,00 N din	2,00 N din
1,00 N din	1,50 N din
2,00 N din	1,00 N din

Čl. 13 Pravilnika o delitvi osebnih dohodkov vseh ekonomskih enot se dopolni z navedenim odstavkom, ki se glasi:

»Poleg gornjega dodatka pripada delavcu še posebni dodatek 0,30 N din za vsako opravljeno uro nočnega dela pod pogoji prejšnjega odstavka (nadomestilo za regresiranje) nočnega obroka.«

7. Ukinitve oddelka kosmatilnica v plemenitilnici obrata II

Predsednik Centralnega delavskega sveta Boris Soklič poda predlog za ukinitve oddelka kosmatilnice v plemenitilnici obrata II in razloge za predlagano ukinitve.

Sklep:

Postopoma se ukinja oddelke kosmatilnice v plemenitilnici II.

Odobri se regres za nerazporejena delovna mesta v kosmatilnici obrata II, dokler se delavcev ne

razporedi na druga, ustrezna delovna mesta.

8. Predlog plana pripravnikov za leto 1970

Sklep:

Osvoji se načrt o številu in vrsti pripravnikov za leto 1970 kot je bil predložen.

Izvršitev mesečnega plana za januar

PREDILNICA I:	100,9 % v efektivnih kg
	101,8 % v baznih
PREDILNICA II:	110,3 % v efektivnih kg
	97,1 % v baznih
TKALNICA I:	103,2 % v tekočih metrih
	104,0 % v votkih
TKALNICA II:	91,1 % v tekočih metrih
	102,6 % v votkih
PLEMENITILNICA I:	87,5 % v tekočih metrih
	90,7 % v kvadratnih metrih
PLEMENITILNICA II:	96,9 % v tekočih metrih
	100,4 % v kvadratnih metrih

3 nasveti direktorjem

(Prepisano iz glasila delovne skupnosti »Metalna« — Maribor)

Francoski gospodarski tednik »Les Informations« redno daje navodila za vodenje podjetja in marketinga. Navajamo tri primere:

1. Ne investirajte, preden niste preučili tržišča!

Investicija je finančni izraz komercialne politike. To velja za potrošno blago kakor tudi za investicijske proizvode. Ne kupujte opreme za izvršitev kakšnega velikega naročila v upanju, da vam bo ta oprema pritegnila druga naročila.

Pred investiranjem dobro raziščite tržišče. Objektivno poznavanje

nje verjetnega obsega prodaje vam omogoča, da čim bolj precenite zmogljivosti proizvodnje, ki jo je treba izdelati.

Primer, ki ga navajamo, to dokazuje:

Neko podjetje za kovinsko predelovalno industrijo, ki proizvaja polizdelke za kemično industrijo, bi moralo kupiti nov stroj in oklepa, kateri model izmed dveh bi nabavilo. To oklepanje je razumljivo: en stroj je desetkrat dražji od drugega. Podjetje raziskuje tržišče in ugotovi, da bo dražji stroj rentabilnejši v primeru, če uspe podjetju doseči 15 odstotkov udeležbe na tržišču. Ali lahko dosežemo ta cilj? V podjetju napravijo anketo. Odgovor je pozitiven:

proučitev tržišča daje dovolj elementov, da se določi načrt, ki omogoča realizacijo nad kritičnimi 15 odstotki.

2. Ne prodajajte pameti — bodite praktični!

Kadar sestavljate dokumentacijo ali navodila za uporabo, ne bodite znanstveni, ampak konkretni. Tehnične in znanstvene brošure zanimajo le malo število strokovnjakov. Karkoli prodajate, zdravila ali blago, preverite najprej različna stališča, preden sestavite dokumentacijo svojega proizvoda. Le tako boste izvedeli, kakšne informacije morate dati. Ne dovolite, da se tehniki naslanjajo nad pisanjem različnih opisov, ki jih nihče ne razume. Tak opis mora biti stvaren in mora ustrezati potrebam strokovnjaka, mora pa biti tudi navodilo za uporabnika, ki ni učena oseba, pa mora kljub temu poznati tehnične prednosti izdelka. Največkrat je tehnična dokumentacija tako napisana, da je sam pisec ne razume, vsi nadaljnji strokovnjaki in nestrokovnjaki pa po nepotrebnem dobivajo komplekse, ker mislijo, da premalo znajo.

3. Ne prodajajte in ne izvažajte od primera do primera — ustvarjajte komercialno mrežo!

Če hočete res dobro prodajati ali celo izvažati, se ne zadovoljite z naročili, ki vam jih kdo »slučajno« prinese. Ne pošiljajte samo tu in tam svojega predstavnika, da »povoha« tržišče. Tržišče je treba sistematično obdelovati, pa naj gre za domače ali tuje. Stranke nimajo zaupanja do podjetja, ki se pojavi le tu in tam; stalen kontakt s kupci in morebitnimi kupci je važen! Obiskati je treba vse, ker so stranke užaljene, če jih pustimo, in se obrnejo na konkurenco. Konkurenca seveda hitro izkoristi priložnost in očrni proizvod, ki ga vi ponujate. Rezultat: tržišče je pokvarjeno, izgubljeno. Vaše podjetje nima upanja, da bi popravilo situacijo. Kako je najboljši? Delajte kakor druga velika podjetja. Vrstni red je naslednji: najprej raziskava tržišča, nato poiščite primerne ljudi in formirajte skupino prodajalcev. Seveda morate vedeti, kaj in kdaj boste dobavljali. Težko tistemu, ki prodaja dozdnevne proizvode z namišljenimi dobavnimi roki. Kadar je vse to jasno in urejeno, šele lahko začnete uspešno »napadati« tržišče.

Ni pravilno!

Seminar o ukrepih za odpravo nelikvidnosti

Med 21 osnutki zakonov, sprememb in dopolnil je zvezna skupščina obravnavala v zadnjih dveh mesecih preteklega leta 14 predlogov za odpravo in zmanjšanje nelikvidnosti. Končno sprejetih je bilo deset zakonov, objavljenih v Ur. listu SFRJ št. 50 (20. november 1969) in v št. 55 (25. december 1969).

Po oceni službe družbenega knjigovodstva je v Sloveniji zaradi nelikvidnosti v težavah 183 delovnih organizacij. Od teh jih ima 84 blokirane žiro račune za skupni znesek 260 milijonov dinarjev. Ker so mnoge delovne organizacije že našle kredite za kritje obveznosti, pa situacija glede z izplačili osebnih dohodkov za januar ne bo tako kritična, razen za 30 delovnih organizacij, ki že dalj časa poslujejo zelo labilno.

Posvetovanje v Kranju, ki so ga (29. januarja) pripravili gospodarska zbornica SRS, društva pripravnikov in delavske univerze, se je žal skrhlo le na seminar in na pravno razlago sprejetih zakonskih določil. Seminar se je tako omejil od vsebine diskusij, ki so bile pred kratkim v okviru gospodarske zbornice.

Seminar je obrazložil:

- zakon o dopolnitvah zakona o deviznem poslovanju;
- zakon o kritju razlike v cenah pri prodaji in odpisu zaloga blaga ter pri odpisu terjatev;
- zakon o spremembah in dopolnitvah temeljnega zakona o podjetjih;
- zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o sredstvih delovnih organizacij;
- zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o prisilni poravnavi in stečaju;
- zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o službi družbenega knjigovodstva;
- zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o bankah in kreditnih poslih;
- zakon o spremembah in dopolnitvah temeljnega zakona o graditvi investicijskih objektov;
- zakon o dopolnitvah temeljnega zakona o prispevkih in davkih občanov.

Ob težavah, ki jih je treba pričakovati zaradi nezadostnih denarnih sredstev za poravnavo obveznosti na žiro računu, rezervnem skladu, v dinarje preračunanih sredstev z deviznih računov, denarnih sredstev skupne porabe in sredstev poslovnega sklada, namenjenih za investicije (to je v primerih, ko znesek mesečnih akontacij OD ne sme presežati 80 % povprečnega osebnega dohodka prejšnjega leta), so v Kranju poudarili potrebo po večji solidarnosti tako pri poslovnih bankah kot tudi delovnih organizacijah. To zlasti zato, ker vzroki za nelikvidnost niso le v delovnih organizacijah temveč tudi v neurejenih sistemskih vprašanjih.

Ker je seminar v glavnem le pravno tolmačil sprejete zakonske ukrepe, se npr. tisti, ki je zastavil vprašanje o toleriranju 100 % osebnih dohodkov kljub neizpolnjenim pogojem, z odgovorom verjetno ni mogel zadovoljiti. Pravniški odgovor je namreč samo eden: zakonski ukrepi ne dopuščajo izjem.

Če v družini kdo zboli

Del življenja je tudi bolezen. Vsak od nas lahko zboli danes ali jutri, bolan človek pa potrebuje posebno pozornost in nego, ker sta takrat njegovo telo in njegova duševnost manj odporna in manj močna in zaradi tega še posebej dovzetna za vplive okolja.

Bolnik potrebuje najprej miren in prijeten kotiček, v katerem ga negujemo in krepimo. Stanovanjska stiska je često vzrok, da doma nima primerne kota zase. Svojo bolezen preboleval obdan od hrupa in težav vse družine in zato se mu zdravje le počasi vrača. Miren kot bo svojemu varovancu znala pripraviti skrbna in spretna žena, mati ali dekle, pa tudi moški so v svoji iznajdljivosti včasih izredni mojstri.

Po možnosti naj ima bolnik svojo sobo, če to ni mogoče, pa vsaj kot, ki ga pregradimo s špansko steno, da se v njem dobro počuti. Bolnikov prostor naj bo svetel in sončen, pozimi ogret 24° C (nabava sodobnega termometra ni velik izdatek) poleti pa primerno hladen.

Ni potrebno, da je bolnikova soba opremljena bogato in razkošno; važno je, da je vse čisto in prijetno, da bolnemu ni neugodno, če dobi obisk, ki ga ni pričakoval.

Najvažnejša oprema v bolnikovi sobi je POSTELJA, saj v njej preživi bolnik večino časa, potrebnega za zdravljenje. Zato mora biti udobna, lepo urejena in čista. Ležišče naj bo ravno in ne preveč trdo. Prekrijemo ga s spodnjo rjuho, ki jo ob straneh in na koncih dobro zatlačimo, tako da je ležišče gladko in brez gubic. Če imamo zakrpane rjuhe, izberemo med njimi takšno, ki je še najbolj cela in ima najmanj robov, ki bolnika tiščijo. Bolnik, ki večino bolezni preleži v postelji in medtem sploh ne vstaja (nepokreten bolnik), moramo spodnjo rjuho še toliko bolj zavarovati. Takega bolnika namreč v postelji umivamo, tu opravljamo potrebo in zaradi tega se spodnja rjuha hitro umaže. Ne smemo pa bolnega pustiti ležati na mokri, umazani ali vlažni rjuhi. Zato naredimo PODLOGO tako, da še eno rjuho preganemo čez pol in jo položimo preko spodnje rjuhe da sega od lopatic do podkolena in jo dobro zatlačimo ter poravnamo, da je brez gub. Če bolnik ne more držati vode ali blata, podložimo pod podlogo še gumirano platno ali polivinil, ki pa mora biti dovolj velik, da ga lahko zatlačimo pod podlogo.

Bolnik naj bo pokrit z rjuho in z eno ali več odejami, pač z ozikom na letni čas. Odeje naj bodo lahke in tople. Velikokrat grešimo, ker bolnika preveč pokrivamo, pa mu je vroče in se poti. Tudi pozimi ne smemo pretiravati z odejami. Rajši damo manj odej pa zato sobo nekoliko zakurimo.

(dalje na 5. strani)

Z varčevanjem — do stanovanja!

SMOTRNA UPORABA DENARJA ZA PRIDOBITEV STANOVANJ POMENI VEČ STANOVANJ

Več stanovanj — hitreje do stanovanja!

Morda imate neustrezno stanovanje? Morda nestrpno čakate, kdaj se boste selili? Morda tiho upate, da boste tudi vi prišli na vrsto? MORDA SE VAM ZDI, DA PRAV VI V BLIŽNJI PRIHODNOSTI NIMATE IZGLEDOV?

MORDA VAM LAHKO POMAGA STANOVANJSKO POSOJILO?

KREDITNA BANKA IN HRANILNICA LJUBLJANA vam skuša ustreči s svojimi programi stanovanjskih posojil. Stanovanje rabite seveda takoj, vendar je od vaših dohodkov odvisno, koliko posojila lahko vzamete in kdaj boste torej prišli do stanovanja. Če nimate prihrankov, bo šlo počasi, za mnoge prepočasi. Skušajte najti ustreznejšo rešitev in pospešiti zadevo v sodelovanju z vašo delovno organizacijo. Če bo denarja premalo za vaše stanovanje, bo pa morda dovolj za stanovanjsko posojilo pri KB Ljubljana.

MORDA BOSTE PRIŠLI DO STANOVANJA NA ENEGA IZMED NASLEDNJIH NAČINOV:

- z vezavo denarja za pridobitev stanovanj pri KB Ljubljana lahko vaša delovna organizacija že po 10 mesecih uporablja stanovanjsko posojilo v višini 175 % od vezanega zneska. S tem posojilom vam lahko delovna organizacija oskrbi najemniško stanovanje, ali pa ga prenese neposredno na vas, če nameravate sami poskrbeti za svoje stanovanje,
- delovna organizacija vam lahko da posojilo po lastnih, internih predpisih in s posredovanjem KB Ljubljana,
- delovna organizacija lahko varčuje za stanovanja pod enakimi pogoji, kot veljajo za občane,
- z vplačilom v kreditni sklad KB Ljubljana lahko delovna organizacija dobi takojšnje stanovanjsko posojilo v višini 200 % od vplačane vloge.

Če že imate nekaj prihrankov, predlagajte ZDRUŽENO VARČEVANJE. Tako boste varčevali vi in obenem bo za vas varčevala vaša delovna organizacija. Posojilo boste dobili na vaše prihranke in na prihranke vaše organizacije in bo torej znatno večje.

REŠITEV VAŠEGA STANOVANJSKEGA PROBLEMA SE V TEJ ALI ONI OBLIKI SKORAJ GOTOVO NAHAJA V ENEM IZMED KREDITNIH IN VARČEVALNIH PROGRAMOV KREDITNE BANKE IN HRANILNICE LJUBLJANA!

Karo deseni za pomlad

Praktična, vedno lepa in če hočete — tudi vedno moderna so oblačila s karo vzorci. Letošnja moda daje velike možnosti za razne kombinacije, ker forsira zvončaste kroje, za katere so karo vzorci še prav posebno primerni in lepi. Ti vzorci so uporabni za vse starosti.

1. Enostavno krojena obleka iz karo blaga. Zapenjamo jo spredaj po celi dolžini, in sicer asimetrično.

2. Ljubka obleka s poševno kombiniranim karo vzorcem na sprednji strani.

3. Karo obleka zvončastega kroja s tremi globokimi gubami. Pas je usnjen.

4. Krilo-brezrokavnik, enostavnega kroja in praktično za šolo ali za službo. Blago je enobarvno ali tvid.

5. Za krilo pisemskega kroja vzamemo volnen tvid. Zep olupšamo z resami.

6. Zvončasto krojeno krilo ima spredaj globoko gubo. Vzorec je karo v poševno — vodoravni kombinaciji.

7. Krilo za vitke postave z globokimi gubami in dvema aplikacijama na sprednjih gubah.

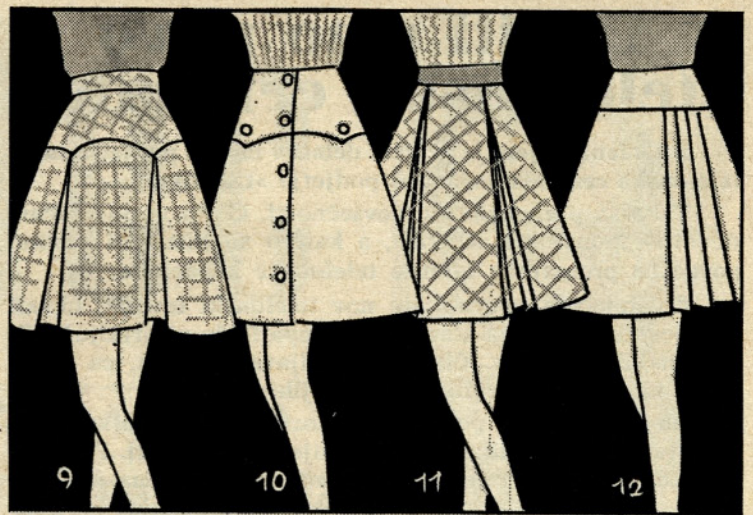
8. Zopet kombinacija s karo vzorcem: v vodoravno krojeno krilo vstavimo poševni karo na obeh straneh. Lahko naredimo tudi žepe.

9. Ljubko krilo za vitke postave. Krilo ima dve globoki gubi spredaj in dve zadaj.

10. Krilo zapenjamo spredaj po vsej dolžini. Je svetle barve.

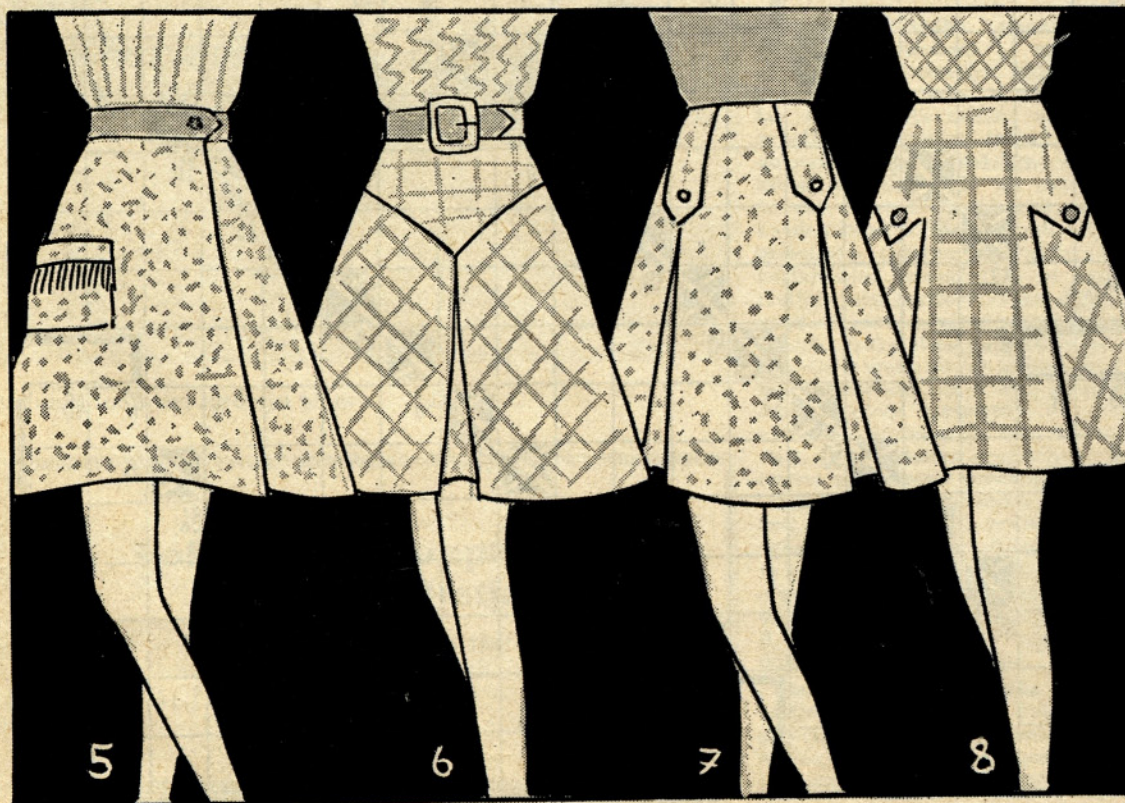
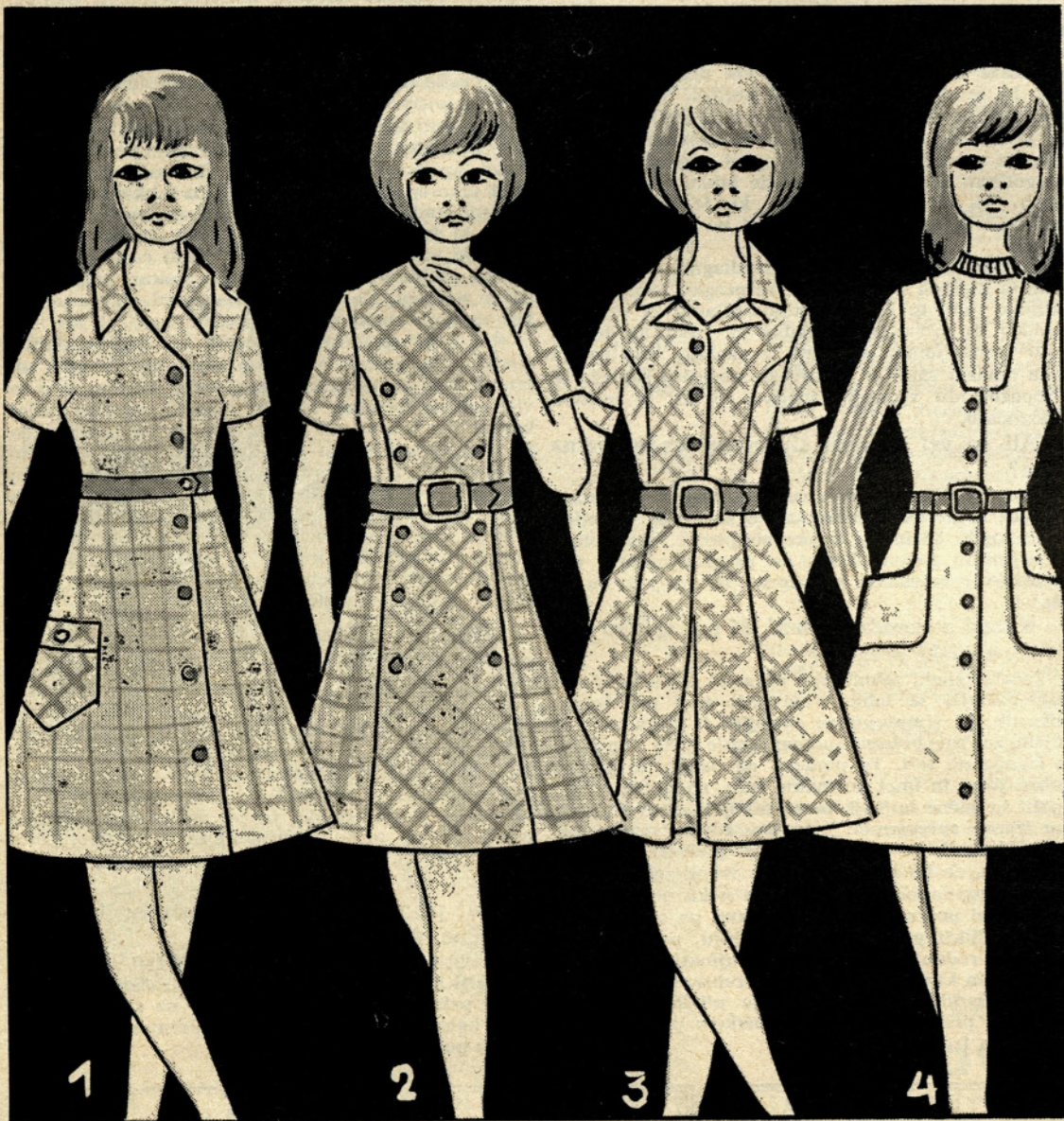
11. Posebnost tega krila, ki je iz karo blaga in krojeno zvončasto, so dvojne gube.

12. Zanimivo krilo iz enobarvnega blaga (sintetike). Posebnost so štiri globoke gube na levi strani.

Sodeluj v Tekstilcu!

Mak

Če v družini kdo zboli

(Nadaljevanje s 4. strani)

Rjuhe naj bodo iz dobro pralnega blaga; raje uporabljajmo bombažne kot pa flanelaste, ker jih laže peremo in so manj vroče. Tudi prevleka za odejo naj bo iz dobro pralnega blaga, preprosta, a vedno čista. K posteljini spadajo še blazine. Teh je ponavadi treba več, odvisno od tega, kakšne so bolnikove potrebe in kakšna je vrsta bolezni. Ker se blazina hitro ogreje, bolniku zelo ustrezemo, če mu jo večkrat obrnemo.

Bolnikovo udobje je v veliki meri odvisno tudi od njegove LEGE v postelji. Največkrat leži na hrbtu, pod glavo pa ima eno ali dve blazini. V taki legi ima stopala obrnjena navzgor, zato moramo paziti, da je odeja nad njimi razrahljana, da mu ne pritiska na prste in tako lahko nemoteno premika noge. Tako se bo bolje počutil. Sploh pa naj bolnik ČIMVEČKRAT MENJA LEGO, naj se čimveč premika in obrača. Z obračanjem in gibanjem v postelji lahko preprečimo marsikatero komplikacijo, ki nastane dostikrat zaradi nepremičnega ležanja in ne samo zaradi bolezni same. Bolnik naj se po možnosti sam obrača, le če se ne more, mu moramo pomagati. Obračamo ga vedno k sebi. Z rokama sežemo čezenj, z eno roko ga podpremo pod lopaticama, z drugo ga primemo okrog bokov in ga tako prevrnemo proti sebi. Nato mu lego popravimo, da leži čim udobneje. Če je bolnik močnejši je bolje, da nam pomaga še ena oseba. Včasih ima bolnik pri obračanju bolečine. V takem primeru moramo ravnati z njim bolj obzirno in nežno, nikakor pa ga ne smemo pustiti, da bi dalj časa ležal v isti legi, ker bi lahko dobil PRELEŽANINE. Preležanine so pogostna komplikacija nepremičnega ležanja. Nastanejo pa na tistih delih telesa, ki pritiskajo na podlago — lopatice, križa, kolceve pet. Zaradi stalnega pritiska se žile v tkivu stisnejo, kri pomanjkljivo kroži in zato tkivo odmre, ker celice ne dobivajo več hrane in kisika. Tako nastane na takem mestu globoka rana, ki se zelo težko celi in se hitro okuži in zagnoji.

Da ne pride do takih komplikacij v času bolnikove bolezni, naj velja pravilo: bolje preprečiti kakor zdraviti.

Bolnik naj torej pogosto menjava lego: nekaj časa leži na trebuhu, nato na enem ali drugem boku in potem na hrbtu. V tem času, ko mu spremenimo lego, ga na ogroženih delih telesa zmasiramo, tako poživimo namreč krvni obtok in bolnik se bo bolje počutil. Masiramo s toplimi rokami, ki jih namažemo z mastno kremo ali oljem. Po masaži ga dobro obrišemo. Važna za preprečevanje preležanin je tudi prehrana, ki naj bo bogata z vitamini in beljakovinami. Bolnika moramo tudi pogosto umivati, ker je čista koža mnogo bolj odporna. Ležišče naj bo gladko, rjuhe vedno trdno napete, da ne bi gube pritiskale na kožo. V postelji ne sme biti drobtin ali smeti.

Ce bomo bolnika pravilno negovali in pazili na vse te stvari, potem med boleznijo ne bo nepotrebnih komplikacij, ki podaljšujejo zdravljenje.

ZAHVALE

Ob odhodu iz podjetja na drugo službeno mesto se najlepše zahvaljujem tovarišu glavnemu direktorju, sodelavcem, kolegom in zastopnikom družbeno političnih organizacij za prisrčne poslovilne besede in za lepa darila.

Želim vsem omenjenim in kolektivu kar najboljše delovne uspehe.
Ing. Stane Seliškar

Lepa hvala sindikalni organizaciji za darilo, ki sem ga dobila ob Novem letu, v času bolezni.
Tinka Bizjak

Za prijetno čestitko in za novoletno darilo se sindikalni organizaciji iskreno zahvaljujem
Tone Križaj

Za novoletno darilo se zahvaljujeta tudi vojaka Zdravko Sajevec in Milan Možina. Kolektivu želita v letu 1970 še večje uspehe.

Iskrena hvala za lepa darila, ki sem jih dobila od sindikalnega odbora plemenitilnice I in od sodelavcev v adjutirnici. Ob odhodu v pokoj želim kolektivu lepšo prihodnost.
Betka Justin

Sodelavci iz finančnega sektorja so mi ob odhodu v pokoj poklonili lepa darila. Vsem iskrena hvala za pozornost.
Ivanka Konc

Ob odhodu v pokoj se sodelavkam v tkalnici I za darilo najlepše zahvaljujem. Vsem želim še veliko uspeha in zadovoljstva.
M. Ažman

Zahvala

Najlepše se zahvaljujem sodelavcem iz ekonomske enote tkalnice I in plemenitilnice I za venec in za denarno pomoč ob smrti mojega moža Janeza Eržena.

Zahvaljujem se vsem, ki so mi izrazili sožalje in tistim, ki so šli za pogrebom.

Lepo se zahvaljujem tudi izvršnima odboroma sindikalne organizacije obeh enot.

Ana Eržen

Dobili smo novo telefonsko centralo

S 15. februarjem je pričela delati v našem podjetju nova telefonska centrala, proizvod podjetja »ISKRA«.

Tako so prenehale vse nevšečnosti, ki jih je povzročala dodatno montirana centrala, s katero so bile lani zasilno povečane premajhne interne telefonske kapacitete.

Prosimo, da uporabljate nov telefonski imenik, hkrati pa upoštevajte, da za številke v oklepajih še ni priključenih telefonskih aparatov. Čim bo napeljava izvršena, pa boste lahko klicali tudi številke v oklepajih.

Ob tej priliki bi ponovno opozorili vse koristnike internega telefona, naj nikar ne zavračajo s pogovori. Prosimo jih tudi, da prenehajo s klicanjem, če je željena številka zasedena, ker se zaradi prekomernega klicanja centrala kviri. Pokličite enkrat ali dvakrat, potem pa nekaj minut počakajte, pa bo vse v redu!

Kolektivu tovarne Tekstilindus!

Prejmite mojo osebno zahvalo za pozornost, ki ste jo izkazali meni in moji ženi ob njeni smrti.

Hvala za darovani venec in za spremstvo na njeni zadnji poti

Zalujoči mož Viktor Sitar
ter hčerki Vida in Dani
Zalujoči mož Viktor Sitar
ter hčerki Vida in Dani

Ob nenadni smrti moje drage mamice, Angele Antolič se lepo zahvaljujem članom finančnega sektorja za venec in izraženo sožalje. Zahvaljujem se tudi vsem tistim, ki so jo pospremili k zadnjemu počitku.

Martinka Urbanc

2. nagradna križanka

Vodoravno: 1. mesto v zahodni in Aristotelov učitelj, 13. posoda za umivanje, 14. organska spojina, derivat amoniaka, ki nastane, če vodikove atome nadomestimo z radikali ogljikovih vodikov, 15. palica pri biljardu, 16. država v jugovzhodnem osrednjem območju ZDA z glavnim mestom Montgomery, 17. član posadke vojaškega oklepnega vozila, 22. še neodprt cvet, 23. kovanec za pet denarnih enot, 25. človek, ki trpi, 26. okrogla pogača, 29. območje vladavine nekdanjega mongolskega poglavarja, 30. idol, 31. planjava, 33. sprožitev orožja, 34. nekdanja slovenska filmska igralka (Manja), 35. planina v severozahodni Bosni, 37. močan človek, 38. prebivalec Prlekije, 39. žlahtni plin, ki je razen vodika najlažji plin (He), 41. pri semitskih narodih bog sonca, vojne in ognja; v prenesenem pomenu pomeni človek brez srca, 42. naravna smola za lake in politure, 43. nekdanja britanska kolonija na severozahodnem delu indonezijskega polotoka Bornea, 44. zakonitost, 45. sel, 46. otroška varstvena ustanova, 47. poleg Triglava najslikovitější vrh vzhodnih Julijskih Alp (2643 m), 48. nalepka, 50. povrtnina, ki jo pripravljamo s kisom in oljem, 51. gorski greben v vzhodnih Karavankah, kjer se nahaja znamenito paleolitsko najdišče Potočka zijalka (1929 m), 54. žig, 55. norveški jezikoslovec, tvorec knjižnega jezika landsmaal (Ivar Andreas, 1813-1896), 56. starodaven sarmatski narod med Kavkazom, Donom in Volgo, 58. spleti las, 59. svetopisemski prerok, 60. krčmar, 62. bogastvo gozdov, 63. ena od triglavskega dolin, 64. ameriški pesnik in pisatelj (Edgar Allan, 1809-1849), 66. kratka za pripis v pismu, 67. avtomobilska oznaka Kopra.

Navpično: 1. skupno ime za tekstilne izdelke, 2. ljubzensko pšništvo, 3. kraška črna, 4. znamenje, napoved česa, 5. šala, smešnica, 6. visoka gora v Švici, 7. v starogrški mitologiji globok in mračen prepad pod Hadom, kjer trpe po smrti grešniki in zločinci, 8. starejši angleški filmski igralec (David), 9. prvi človek, 10. pojem iz geometrije, 11. šestnajsta in enaindvajseta črka naše abecede, 12. največji idealistični filozof stare Grčije, Sokratov učenec

ZREBANJE I. NAGRADNE KRIŽANKE

Zrebanje je izvedla novopostavljena komisija v sestavi: Slavka Valjavec, Milka Jazbec, Franc Bogataj in Peter Gunčar.

Izzrebanj so:

- 15. — Helena Trontelj
- 12. — Justi Pogačnik
- 10. — Jože Rehberger
- 10. — Jože Bregar
- 8. — Janez Zrimšek

RAK TREBUŠNIH ORGANOV

Iz leta v leto se večja število bolnikov, ki zapuščajo bolnico ozdravljeni od raka. Toda še vedno mnogo ljudi umira zaradi raka na želodcu, črevesju, jetrih in drugih organih. Zakaj lahko enemu pomagajo, drugemu pa ne?

Zgodnje odkrivanje raka na želodcu, črevesju, jetrih in drugih notranjih organih povzroča mnogo težav, ker te bolezni v začetku ne povzročajo nobenih bolečin. Ko bi se bolezen začela z bolečinami, bi nam bilo prihranjenih mnogo težav pri zgodnji diagnozi. Če neko bolezen spremljajo bolečine, potem bolnik takoj pride k zdravniku. Če pa bolečin ni, se lahko s pregledom odlašajo še in še. Mnogi mislijo, da ni nič resnega, če se še dobro počutijo (v nasprotju z mnogimi, ki se slabo počutijo, pa jih je težko prepričati, da so zdravi!). Ti prvi zapustijo svojo bolezen in pridejo k zdravniku šele, ko je rak že v poznem štadiju.

Druga težava je v tem, da se želodec, črevesje in jetra ne morejo tako neposredno preiskovati kot n. pr. koža, prsa, itd. Zato je zgodnje odkrivanje raka notranjih organov odvisno mnogo o pacientu samem. On mora zgodaj k zdravniku, pa četudi se je zmotil in ugotovijo, da je zdrav.

Ali obstajajo neke metode n. pr. rentgen-ski pregled in podobno, da bi se rak teh organov lahko dovolj zgodaj odkril?

Na žalost nimamo nobenih možnosti, da bi v prvem zgodnjem štadiju ugotovili diagnozo raka notranjih organov. Rentgen, povišane laboratorijske preiskave in drugo nam pove vse prepozno o stanju, ki se dogaja v trebušni votlini. V sumljivih primerih se moramo poslužiti z LAPAROSKOPIJO. To je metoda, kjer se skozi malo urezino na koži trebuha s pomočjo zrcala omogoči pogled v trebušno votlino. To se seveda izvede lahko samo v bolnicah. To je torej metoda, ki je enakovredna operaciji in se ne more izvajati na sto ali tisočih ljudeh.

Kakšne so metode zgodnje diagnoze z izotopi? Tudi ta metoda ni prikladna za pregledovanje večje skupine ljudi in jo lahko uporabljamo za raka na želodcu in črevesju ali redko za raka na jetrih. Zato ponavljamo, da smo v slučaju trebušnega raka odvisni samo o pazljivosti pacienta samega in o opazovanju zgodnjih znakov, ki jih te bolezni povzročajo.

Ali so vsi zgodnji simptomi vedno izraz raka?

Jasno je, da niso. Zelo često so tudi ti simptomi povsem nedolžne narave. Lahko se zgodi, da eden od mnogih, ki imajo enake simptome, res boluje za začetnim rakom. Toda na pregled morajo vsi, ki imajo take znake, pa čeprav se ugotovi, da so zdravi.

Kateri so zgodnji znaki, ki naj opozarjajo na zdravniški pregled?

Začetni znaki želodčnega raka, ki je za pljučnim najpogostejši, se lahko pojavljajo tudi pri drugih boleznih. Ti simptomi se sestojijo iz dveh najzgodnejših znakov bolezni: pomanjkanje teka (apetita) in izguba na teži. To pomeni, da nekdo, ki je rad dobro jedel in imel normalno težo, naenkrat izgubi apetit in začne hujšati, mora takoj k zdravniku, da mu izpove spremembe v svojem zdravstvenem stanju. Zdravnik bo v tem primeru podvzel potrebne preiskave, da bo ugotovil kaj je vzrok zgoraj navedenim simptomom. Včasih samo neka nepravilnost v prehrani povzroči podobne težave, pa skrb v družini, konflikti v čustvenem življenju, pomanjkanje časa za redno prehrano, pomanjkanje finančnih sredstev za kvalitetno in dobro prehrano, v želji, da bi si zgradil lastno stanovanje ali kupil avto in podobno privedejo do istih znakov: pomanjkanje apetita in izgube teže.

Zakaj pa je prav rak na želodcu tako pogost?

To je lahko obrazložiti. Na temelju dosedanjih preiskav vemo, da rak ne nastane slučajno, da ni posledica zle usode, temveč je posledica mnogih zunanjih faktorjev, ki na organizem delujejo. Kateri faktorji so to? Ti prihajajo iz okolice, ki jo je ustvaril človek sam. Kot najbolj markanten primer lahko navedemo povezavo med kajenjem in pljučnim rakom. Lahko brez pretiravanja rečemo: želodčni rak je tako pogost, kolikor ljudje grešijo s svojimi življenjskimi navadami. N. pr. navade v prehrani: nekateri ljudje hrane sploh ne prežvečijo, ampak jo požirajo, ker se jim vedno mudi. Drugi imajo navado jesti prevroče, ali pa mešajo vroče in hladno ali pa radi pijejo zelo mrzle pijače. Pa zopet drugi jemljejo vse obroke zelo neredno, ves dan so lačni, zvečer pa natrpajo želodec z vsem mogočim. Skratka, želodec mora v takih okoliščinah mnogo pretrpeti. Zato ni prav nič čudno, da je rak želodca eden od najpogostejših rakovin organizma.

Kako se javljajo zgodnji znaki raka na debelem in tankem črevesju?

Tu je alarmantni znak KRI V BLATU. Krvavitve iz črevesja ni nikoli normalna. Ne smemo iti preko tega, če nimamo nobenih težav. Seveda ne panike! Take krvavitve povzročajo tudi rane na želodcu in dvanajsterniku, vnetja črevesne sluznice in hemoroidi (zlata žila). Pregled pri zdravniku lahko izključi raka in postavi eno zgoraj navedenih diagnoz.

V primeru raka na debelem črevesju se opaža v zgodnjem štadiju izmenoma zaprtje in driske. Če je nekdo imel normalno stolicu pa naenkrat brez vsake spremembe načina ali življenjskega režima dobi take spremembe v stolici, to lahko že pomeni zgodnji stadij raka. To se jasno, ne nanaša na tiste ljudi, ki že normalno trpijo zaradi zaprtja in nato jemljejo zdravila za odvajanje. Tudi če sicer redna stolica preide v zaprtje, je treba postati pozoren in iti na pregled. Na kaj je treba paziti, da se ugotovijo zgodnji znaki raka na jetrih?

Rak jeter se navadno začneja kje drugje, najpogosteje na žolčniku, lahko tudi na želodcu ali črevesju in so na jetrih že zasevki. Predno se razvije rak na žolčniku, se zelo pogosto pojavijo žolčni kamni. To je povsem razumljivo, če pomislimo, da ti kamni neprestano dražijo sluznico žolčnika in žolčevodov. To stalno draženje sluznice se lahko nazadnje konča z rakom, običajno šele po mnogih letih. Zato vedno priporočamo vsem bolnikom, da si dajo čimprej operirati žolčnik. Mnogi pacienti mislijo, da nič ne pomeni, če imajo vsakih par let napad krčev v predelu žolčnika. Odstranitev kamnov je preventiva žolčnega raka.

Ali se ne bojimo, da bo pretirano znanje o raku privedlo ljudi do pretiranega strahu?

To je sigurno. Po vsakem predavanju ali članku o raku prihajajo v ordinacije zdravi ljudje, ter navajajo vse mogoče znake, ki naj bi bili podobni začetnemu raku, o katerem so slišali ali čitali. Nič zato, če so prišli zastoj in si dajo dopovedati, da je z njimi vse v redu. Toda ko začne begati od zdravnika do zdravnika in ne verjamejo nikomur več, je stanje težko za njih in za zdravnike. Toda tudi s tem je treba računati, če želimo pomagati mnogim.

Kaj pa rak na sečnih organih: ledvicah in sečnem mehurju?

Zgodnji simptom je KRI V URINU. Treba je naglasiti kri v urinu brez bolečin v začetku bolezni. Kri v urinu s krči pomeni kamne na sečnih poteh, kri z bolečinami in povišano temperaturo pa vnetja sečnih poti.

